

Nr 154.

Av herr **Ossbahr**, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående anslag till nedre justitierevisionen.

I statsverkspropositionen, andra huvudtiteln D nr 4, avseende ordinarie anslag till nedre justitierevisionen, har Kungl. Maj:t föreslagit, att antalet revisionssekreterare, nu uppgående till 23 ordinarie och 4 med egna rotlar förordnade, skulle förändras till 26 ordinarie, vilket innebär, att sammanlagda antalet å rotlar tjänstgörande revisionssekreterare minskas med en; dennes tjänstgöringsskyldighet skulle på visst sätt slås ut på de övriga, vilkas tjänstgöringsskyldighet skulle i motsvarande mån ökas.

I avgivna yttranden hava, såsom framgår av statsrådsprotokollet, dels nedre justitierevisionen avstyrkt detta förslag, dels ock högsta domstolen — 21 justitieråd mot 2 — förklarat att betänkligheter mötte mot förslagens genomförande.

De av högsta domstolens ledamöter så gott som enhälligt mot förslagens genomförande framförda betänkligheterna synas mig vara av allvarligaste slag och hava enligt min mening bort föranleda att förslaget ej framlagts för riksdagen.

Till samma resultat synes man hava bort komma med anledning av vad nedre justitierevisionen anfört om revisionssekreterarnas arbetsbörda, sådan den numera gestaltar sig med den föredragningskyldighet, som utmättes i samband med nya fullföljdslagens genomförande år 1915 och som i allmänhet omfattar 21 dagar å högsta domstolens ordinarie avdelningar samt intill 2 dagar å avdelning för prövning av så kallade dispensmål. Därest i enlighet med förslaget revisionssekreterarnas föredragningskyldighet utökas så att den komme att omfatta i allmänhet 22 dagar å domstolens ordinarie avdelningar samt intill 2 dagar å dispensavdelning, skulle detta, såsom nedre revisionen framhåller, innebära, att hela föredragningen av dispensmål pålades revisionssekreterarna utöver den föredragning, som åvilade dem före nya fullföljdslagens genomförande år 1915, i samband varmed dispensmålen tillkommo. Den före berörda lagändring gällande föredragningskyldigheten omfattade nämligen 22 dagar.

Sistnämnda dagantal fastställdes år 1911. Därförut var revisionssekreteraren skyldig föredraga 25 dagar om året; han åtnjöt emellertid då icke någon tids kostnadsfri ledighet, det vill säga han var i avsaknad av semester. Under uttrycklig motivering, att semester under en och en halv månad borde beredas revisionssekreteraren, nedsattes antalet föredragningsdagar år 1911 till 22. (Se 1911 års statsverksprop. andra huvudtiteln sid. 6—8). Det nu föreliggande förslaget innebär således i realiteten — med hänsyn till bland annat den nu utöver föredragningen å högsta domstolens ordinarie

avdelningar förekommande dispensmålsföredragningen — i icke ringa grad en återgång till det förhållande, som av statsmakterna år 1911 utdömdes.

Departementschefen har anfört, att om den unge revisionssekreteraren, medan han erhåller korta förordnanden, kan reda sig med en beredsetid, beräknad efter 10 dagar för en föredragningsdag, samma borde vara förhållandet med den revisionssekreterare, som nått fram till årsförordnanden eller blivit ordinarie; med utgångspunkt härifrån har departementschefen beräknat, att tillräcklig förberedsetid skulle stå revisionssekreteraren till buds även med den föreslagna ökade föredragningskyldigheten.

Det är emellertid att märka, att den nykomne revisionssekreteraren i allmänhet tämligen raskt når fram till de längre förordnandena och blir indelad å rotel. Om under en förhållandevis kort tidsperiod en så snäv beräkningsgrund följes som den nyss anförda, bör därav icke slutas, att man rimligen kan fordra, att arbetet på längre sikt och av dem, som en längre tid innehåft den arbetsfyllda revisionssekreterartjänsten, skall utföras i samma forcerade tempo. Vid meddelande av kortare förordnanden kan för övrigt hänsyn tagas till beskaffenheten av den föredragning, som skall utföras av den förordnade, och ovanligt lärt icke vara, att av sådan orsak förberedsetiden förlänges.

I enlighet med det anförda föreslår jag, att antalet revisionssekreterare bibehålles vid det nuvarande, eller 27. Huruvida även den tjugusjunde revisionssekreteraren skall göras till ordinarie eller, såsom hittills, förordnas halvårsvis med egen rotel, synes vara av mindre betydelse. Något särskilt skäl för att icke göra även honom till ordinarie torde knappast föreligga.

Emellertid har i propositionen föreslagits, att beträffande de tre i tjänsten yngsta (ordinarie) revisionssekreterarna skulle gälla det villkor, att sådan revisionssekreterare skulle vara skyldig att i händelse av framtida nedsättning av antalet revisionssekreterare, påkallad av en minskning i högsta domstolens arbetsbörda, underkasta sig förflyttning till ledamotsbefattning i hovrätt, där han tidigare i sådan egenskap tjänstgjort, eller, i avbidan härå, att mottaga förordnande såsom adjungerad ledamot i samma hovrätt.

Införande av ett dylikt flyttning villkor för en ordinarie ämbetsman synes vara ägnat att väcka betänkligheter av principiell innebörd. Nu gäller, enligt kungl. kungörelse den 6 juni 1925 (Svensk Författn. saml. nr 272), skyldighet för ordinarie revisionssekreterare att övertaga ledamotsbefattning i överrätt enligt vad därom vid framtida indragning av revisionssekreterartjänster i samband med en allmän omorganisation av domstolsväsendet kan varda i laga ordning stadgat. Denna flyttningsskyldighet har således till förutsättning en allmän omorganisation av domstolsväsendet. Att staten förbehåller sig att i en sådan situation få använda befintliga kompetenta krafter i den nya organisationens tjänst är av helt annan natur än det nu föreslagna förbehållet, vars tillämpning är beroende av omständigheter, som sakna större betydelse och som alltför lätt kunna medgiva ett mera subjek-

tivt bedömande av fallet. Av principiella skäl synes man även böra motsätta sig införande av ett villkor, som möjliggör att placera en ordinarie ämbetsman i enahanda tjänstgöringsförhållanden som en icke-ordinarie befattningshavare.

Härtill kommer, att det föreslagna villkoret i realiteten är obehövt för det av departementschefen angivna ändamålet. Som regel avgå årligen flera revisionssekreterare för övertagande av andra befattningar. Redan detta förhållande läter möjliggöra, att antalet ordinarie revisionssekreterare kan ställas i den relation till högsta domstolens arbetsbörda, som av statsmakterna anses önskvärd. Men för övrigt pläga städse ett stort antal ordinarie revisionssekreterare åtnjuta tjänstledighet för fullgörande av andra tjänster eller lagstiftningsuppdrag, och dessas revisionssekreterarämbeten uppehållas på förordnande. Önska statsmakterna av ifrågavarande anledning inskränka antalet tjänstgörande revisionssekreterare, kan ju beslut fattas om att vikarie för en eller annan tjänstledig revisionssekreterare icke skall förordnas, intill dess antalet ordinarie revisionssekreterarämbeten genom innehavares avgång kan nedbringas. Genom nu omnämnda åtgärder skulle en eventuell indragning drabba den det bör drabba, nämligen den yngste tillförordnade revisionssekreteraren; minskning av antalet revisionssekreterare av nu ifrågavarande anledning kan icke åberopas som skäl för att en i tjänsten betydligt äldre, ordinarie revisionssekreterare skall tvångsvis förflyttas.

På nu anförda skäl anser jag, att det i propositionen föreslagna flyttningsvillkoret bör bortfalla.

I propositionen föreslås vidare bland annat, att det nu till nedre justitirevisionens ordförande utgående särskilda arvodet, 1 500 kronor, skulle sänkas med 1 000 kronor till 500 kronor.

Före 1920 utgick icke något arvode till den äldste tjänstgörande revisionssekreteraren, vilken enligt då gällande instruktion fungerade såsom nedre revisionens ordförande. Med anledning av framställning från nedre revisionens sida om ett särskilt arvode till ordföranden å 600 kronor yttrade 1902 års lönereglerringskommitté i ett år 1919 avgivet utlåtande bland annat:

Att särskilt arvode icke bestämts skola utgå för de med det faktiska ordförandeskapet i nedre revisionen förenade göromål, hade givetvis berott därpå, att samma göromål ansetts motsvaras av den befrielse från föredragningskyldighet, som beretts äldste tjänstgörande revisionssekreteraren i och för göromålens utförande. Då emellertid kommittén nu ville förorda, att dylikt arvode bleve fastställt, hade kommittén främst fäst sig vid önskvärdheten därav, att det vid tätare ombyten av revisionssekreterare i nedre revisionen städse funnits någon, vilken med längre erfarenhet i tjänsten kunde tillhandagå övriga revisionssekreterare, särskilt yngre sådana, med upplysningar om den i förekommande fall tillämpade praxis samt med erforderliga anvisningar i övrigt och som på sådant sätt utövade en viss ledning av arbetet inom verket. —»—»— Arten och beskaffenheten av de uppgifter, som vederbörande revisionssekreterare i sin egenskap av ordförande hade att fylla, syntes ock billigtvis böra berättiga honom att komma

i åtnjutande av särskild ersättning i likhet med vad som gällde för ordförande å hovrättsdivision. Å andra sidan torde icke finnas skäl att bestämma dylik ersättnings belopp högre än till 500 kronor eller det belopp, som i allmänhet utginge till ordförande å hovrättsdivision.

Vederbörande departementschef anförde till statsrådsprotokollet vid framläggande av proposition till 1919 års riksdag (prop. nr 253 sid. 75) bland annat:

»Såsom lönereglerykommittén påpekat har anledningen därtill, att särskild ersättning hittills icke bestämts för de sysslor inom nedre revisionen, vilka den äldste tjänstgörande revisionssekreteraren i denna sin egenskap har att utföra, varit att det beretts honom en mot samma sysslor skäligen svarande lindring i föredragningskyldighet. Otvivelaktigt torde emellertid vara, att de å nämnde revisionssekreterare vilande bestyr enligt den för nedre revisionen utfärdade instruktion — särskilt efter de ändringar i densamma, som vidtagits i samband med 1915 års reform av fullföljdsbestämmelserna m. m. — väsentligen ökats och förtyngts samt att därigenom deras fullgörande kommit att mera utpräglat framstå såsom utövande av verkligt ordförandeskap. På grund av den livligare omsättning bland verkets personal, i synnerhet bland revisionssekreterarna, som på senaste åren ägt rum, har det ock i allt högre grad krävts av den äldste tjänstgörande revisionssekreteraren, att han inom verket utövade en verkligt ledande ställning. Vid dessa förhållanden synes det mig icke kunna undvikas att, oavsett förberörda lindring i föredragningskyldighet, särskilt arvode varder fastställt att utgå för fullgörandet av omförmälda göromål. Jämförelsen med ordförandeskap å hovrättsdivision torde vara fullt befogad och kräva, redan den, bestämmandet av ett dylikt arvode.»

I samband med införande av detta arvode bestämdes, att Kungl. Maj:t skulle förordna en av revisionssekreterarna att tills vidare under högst tre år vara nedre revisionens ordförande.

På sätt framgår av 1928 års statsverksproposition, andra huvudtiteln, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, att ordföranden i nedre revisionen skulle tillerkännas ett till 2 500 kronor förhöjt särskilt arvode. Den föreslagna höjningen av arvodet motiverades av vederbörande departementschef på följande sätt:

»För ernående av kontinuitet i ledningen av nedre revisionens personal- och administrativa ärenden bör åt den befattning, med vilken följer skyldighet att i första hand ägna handläggning åt dessa ärenden, beredas sådan ställning i ekonomiskt avseende, att för densamma kan påräknas en person, som är villig kvarstanna i tjänsten för någon längre tid. För närvarande utgår arvode till ordföranden i nedre revisionen med 500 kronor för år räknat eller samma belopp, som åtnjutes i arvode av ordförande å division i hovrätt. I det följande kommer jag att föreslå, att arvodet till ordförande å hovrättsdivision höjes till 2 500 kronor. Enahanda förhöjning synes mig böra ske av det till ordföranden i nedre justitierevisionen utgående arvodet.»

I fråga om arvode åt ordförande å division i hovrätt stannade riksdagen (i skr. nr 293) vid att medgiva en förhöjning av 1 000 kronor till 1 500 kronor. Beträffande nedre justitierevisionens ordförande anfördes endast,

att denne icke borde komma i förmånligare ställning än ordförande å hovrättsdivision. Även för nedre revisionens ordförande fastställdes alltså arvudet till 1 500 kronor.

Nu föreslår Kungl. Maj:t, med en motivering i statsrådsprotokollet, som står i direkt strid mot vad härom tidigare av vederbörande departementschefer anförts, att arvudet skall sänkas till det 1928 och därförut utgående, 500 kronor. För min del kan jag däremot icke finna annat än att de tidigare anförda skälen för ett högre arvode på sista tiden ytterligare aktualiserats. Det gör sig nämligen nu gällande en tendens att söka i allmänhet förkorta tiden för innehav av revisionssekreterarämbete. Man lägger i detta sammanhang märke till departementschefens uttalande å sidan 23 i årets statsverksproposition, andra huvudtiteln, om behovet av förbättring av hovrättsrådets löner och om att den normala befordringsgången borde bli från assessor till revisionssekreterare och från revisionssekreterare till hovrättsråd. Men en sålunda åstadkommen hastigare omsättning av revisionssekreterarna i allmänhet skulle än ytterligare öka behovet av en viss kontinuitet beträffande ordförandeposten. Denna post synes för övrigt i och för sig vara av den vikt och medföra det ansvar samt trots medgiven lindring i föredragningskyldigheten vara så arbetstyngd, att ett särskilt arvode å 1 500 kronor är synnerligen väl motiverat. Här må endast framhållas, att nedre revisionens ämbets- och tjänstemän samt övrig personal uppgår till ett sammanlagt antal av omkring 75.

I enlighet med det anförda tillåter jag mig, rörande anslagen till nedre justitierevisionen, vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte för sin del besluta, att

dels från och med den 1 juli 1933 å ordinarie avlöningsstaten för nedre justitierevisionen, i stället för 23 revisionssekreterare, skola uppföras 27 revisionssekreterare i lönegraden B 30 samt förslagsanslaget till avlöningar till ordinarie tjänstemän upptagas till 415 500 kronor,

dels den föreslagna föreskriften om skyldighet för vissa revisionssekreterare att underkasta sig förflyttning till ledamotsbefattning i hovrätt eller att mottaga förordnande som adjungerad ledamot i hovrätt skall bortfalla,

dels ock posten arvoden skall erhålla samma lydelse som i nu gällande stat: arvoden å 1 500 kronor till den revisionssekreterare, som av Kungl. Maj:t förordnas att vara ordförande i nedre justitierevisionen, samt å 500 kronor till den protokollssekreterare, som biträder vid mottagning av veckomål, och till den registrator, som ombesörjer verkets ekonomi och uppbörd m. m., tillhopa 2 500 kronor.

Stockholm den 21 januari 1933.

Carl Patric Ossbahr.